

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 1, 2023

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:20](#) 10-01-2023

Slaan met honkbalknuppel: noodweer(exces)?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:13](#) 10-01-2023

Klachtvereiste voldaan bij vervolging voor belaging?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:2](#) 10-01-2023

Opzet op financiering terroristische organisaties.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:3](#) 10-01-2023

Alternatieve betalingsverplichting bij hoofdelijke aansprakelijkheid.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:4](#) 10-01-2023

Heeft verdachte 'stelselmatig' inbreuk gemaakt op persoonlijke levenssfeer van ex-partner?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:6](#) 10-01-2023

Is het oordeel van hof toereikend gemotiveerd?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:12](#) 10-01-2023

Zijn er 'voldoende aanwijzingen' dat betrokkene wederrechtelijk voordeel heeft verkregen uit medeplegen hennepsteelt voorafgaand aan de in strafzaak bewezen verklaarde periode?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:5](#) 10-01-2023

Afwijzing verzoek tot aanhouding en horen getuigen voldoende gemotiveerd?

RECHTSPRAAK

Afwijzing verzoek tot aanhouding en horen getuigen voldoende gemotiveerd?

Afwijzing verzoek tot aanhouding en horen getuigen voldoende gemotiveerd?

Het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak.

De rechter kan het nemen van een beslissing over de aannemelijkheid van de omstandigheid die aan een verzoek tot aanhouding van het onderzoek ter terechtzitting ten grondslag is gelegd, achterwege laten op grond van zijn oordeel dat wat is aangevoerd – ware het juist – in de hierna weer te geven afweging van belangen niet tot toewijzing van het verzoek leidt.

In zo'n geval dient de rechter een afweging te maken tussen alle bij aanhouding van het onderzoek op de terechtzitting betrokken belangen. Het gaat daarbij om het belang van de verdachte bij het kunnen uitoefenen van zijn in artikel 6 lid 3 EVRM gewaarborgde aanwezigheidsrecht – waaronder het recht om zich in zijn afwezigheid op de terechtzitting door een daartoe uitdrukkelijk gemachtigde raadsman te doen verdedigen – en, kort gezegd, het belang dat niet alleen de verdachte maar ook de samenleving heeft bij een doeltreffende en spoedige berechting. Van deze afweging, waarbij de aan het verzoek tot aanhouding ten grondslag gelegde gronden moeten worden betrokken, dient de rechter in geval van afwijzing van het verzoek blijk te geven in de motivering van zijn beslissing.

In het specifieke geval dat de verdachte wegens ziekte is verhinderd op de terechtzitting te verschijnen en in verband daarmee schorsing van het onderzoek heeft verzocht of heeft doen verzoeken, voldoet de rechter aan dit verzoek zodat de verdachte alsnog de gelegenheid krijgt aanwezig te zijn bij de behandeling van zijn zaak op de terechtzitting. Bijzondere omstandigheden kunnen echter meebrengen dat de rechter tot het oordeel komt dat het belang van een behoorlijke strafvordering – dat de afdoening van de zaak binnen een redelijke termijn omvat – ernstig in het gedrang zou komen, wanneer het onderzoek op de

terechtzingting zou worden geschorst en dat dit belang onder de gegeven omstandigheden zwaarder moet wegen dan het belang van de verdachte om bij de behandeling van zijn zaak tegenwoordig te zijn. Buiten deze situatie van verhindering wegens ziekte van de verdachte geldt in het algemeen dat niet op voorhand kan worden aangegeven hoe vorenstaande belangenafweging zal moeten uitvallen. De rechter dient deze afweging te maken in de concrete omstandigheden van het geval en, bij afwijzing van het verzoek tot aanhouding, de daarop gebaseerde beslissing te motiveren. In cassatie kan die motivering alleen op haar begrijpelijkheid worden getoetst. (Vgl. HR 1 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:1896.)

Aan het verzoek tot aanhouding van het onderzoek ter terechtzitting heeft de raadsman ten grondslag gelegd dat de verdachte bij de behandeling van zijn zaak aanwezig wil zijn maar dat hij, omdat hij slechts zijn eerste vaccinatie tegen het coronavirus heeft ontvangen, zich in verband met zijn broze gezondheid onvoldoende veilig voelt om op de terechtzitting te verschijnen. Het hof heeft het verzoek afgewezen en heeft in dit verband onder meer overwogen dat het belang van een doeltreffende en spoedige berechting zwaarder weegt dan het belang van de verdachte bij het kunnen uitoefenen van zijn aanwezigheidsrecht. Het hof heeft bij dat oordeel tevens betrokken dat – mede doordat het verzoek pas anderhalf uur voor de terechtzitting van 26 april 2021 is gedaan – aanhouding van de zaak tot gevolg zou hebben dat de inhoudelijke behandeling niet eerder dan een half jaar later zou kunnen plaatsvinden, terwijl een andere planning nog mogelijk was geweest als de verdachte na het ontvangen van de oproeping voor de zitting, op 25 februari 2021, kenbaar had gemaakt de tweede coronavaccinatie te willen afwachten.

De op deze gronden berustende afwijzing van het aanhoudingsverzoek getuigt, gelet op wat onder 2.3 is vooropgesteld, niet van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is ook toereikend gemotiveerd, gelet op wat het hof in dat verband heeft overwogen, zoals onder 2.2.3 is weergegeven, over onder meer de ouderdom van het feit, het tijdsverloop in hoger beroep, het moment waarop het aanhoudingsverzoek is gedaan, de belangen van de aangevers om niet nog langer te moeten wachten op een uitspraak en de aanwezigheid ter terechtzitting van een benadeelde partij. Deze belangenafweging van het hof draagt de afwijzing van het verzoek tot aanhouding van het onderzoek ter terechtzitting zelfstandig, zodat het cassatiemiddel tevergeefs is voorgesteld, en de overige tegen de overwegingen van het hof gerichte klachten geen bespreking behoeven.

Opmerking verdient dat zich in deze zaak niet het onder 2.3 bedoelde specifieke geval voordoet dat de verdachte als gevolg van ziekte is verhinderd op de terechtzitting te verschijnen. Anders dan in de toelichting op het cassatiemiddel wordt bepleit, bestaat geen aanleiding de situatie in deze zaak – waarbij het, gelet op wat aan het verzoek ten grondslag is gelegd, de verdachte ging om gezondheidsrisico's in verband met het reizen naar en het

verblijven in het gerechtsgebouw – aan dat geval gelijk te stellen.

Het cassatiemiddel faalt.

Het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt dat de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen van [getuige 1], [getuige 2], [getuige 3] en [getuige 4] als getuige niet verenigbaar is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

Uit het arrest van de Hoge Raad van 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576 volgt, kort gezegd, dat bij de beoordeling van verzoeken tot het oproepen en horen van getuigen door de feitenrechter, het belang bij het oproepen en horen van een getuige moet worden voorondersteld als het gaat om een getuige ten aanzien van wie de verdediging het ondervragingsrecht nog niet heeft kunnen uitoefenen, terwijl deze getuige al – in het vooronderzoek of anderszins – een verklaring heeft afgelegd met een belastende strekking. In dat geval mag van de verdediging geen nadere onderbouwing van dit belang worden verlangd (r.o. 2.9.2). Uit dit arrest volgt ook dat de rechter het verzoek om zo'n getuige op te roepen en te horen niettemin kan afwijzen, onder meer als hij tot het oordeel komt dat het (opnieuw) horen van de getuige voor de bewijsvoering van geen enkel belang zal zijn of geen toegevoegde waarde zal hebben. Dat kan zich bijvoorbeeld voordoen als de al door de getuige afgelegde verklaring betrekking heeft op feiten en omstandigheden die door de verdachte niet worden betwist of als die feiten en omstandigheden door andere resultaten van het strafrechtelijk onderzoek al buiten redelijke twijfel zijn komen vast te staan (r.o. 2.9.3).

Voor het oordeel dat zich de situatie voordoet dat het (opnieuw) horen van de getuige voor de bewijsvoering van geen enkel belang zal zijn of geen toegevoegde waarde zal hebben, zijn onder meer van belang de inhoud van de in de tenlastelegging tot uitdrukking gebrachte beschuldiging, de andere resultaten van het strafrechtelijk onderzoek die zich in het procesdossier bevinden, zoals verklaringen van andere getuigen, en de procesopstelling van de verdachte, een en ander in het licht van het verhandelde ter terechtzitting waaronder wat daar mogelijk nog door de verdediging naar voren is gebracht over het doel van de beoogde ondervraging. (Vgl. HR 21 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1930, r.o. 2.4.2.)

Het hof heeft het verzoek tot het horen van [getuige 1], [getuige 2], [getuige 3] en [getuige 4] als getuige afgewezen. In dit verband heeft het hof in de eerste plaats overwogen dat het geen reden heeft om te twijfelen aan de betrouwbaarheid en juistheid van de verklaringen van de aangeefsters. Het hof heeft verder overwogen dat het horen van deze getuigen voor de bewijsvoering geen toegevoegde waarde zal hebben omdat de feiten en omstandigheden waarover zij hebben verklaard buiten redelijke twijfel zijn komen vast te staan door andere

resultaten van het strafrechtelijk onderzoek.

Dit oordeel is, gelet op wat hiervoor is vooropgesteld en in aanmerking genomen dat de bewijsvoering van het hof mede steunt op de verklaringen van deze getuigen (bewijsmiddelen 5, 6, 10, 11 en 12), niet zonder meer begrijpelijk. Aan het verzoek is immers ten grondslag gelegd dat de verklaringen van deze aangeefsters belastend zijn voor de verdachte, dat die verklaringen onvoldoende betrouwbaar en feitelijk onjuist zijn en dat de verdachte hen wil bevragen over de specifieke data en tijdstippen waarop de verweten gedragingen zouden hebben plaatsgevonden, de redenen van wetenschap van deze getuigen en hun onderlinge communicatie over de persoon van de verdachte en de aan hem verweten gedragingen. De verklaringen van deze getuigen zijn door de rechtbank voor het bewijs gebruikt en de verdachte is niet in de gelegenheid gesteld om het ondervragingsrecht ten aanzien van deze getuigen uit te oefenen. Daarmee doet zich hier het geval voor waarin het belang bij het oproepen en horen van de getuigen moet worden voorondersteld, terwijl de door het hof bij de afwijzing van het verzoek in aanmerking genomen gronden en ook wat is aangevoerd ter onderbouwing van het verzoek, niet met zich brengen dat dit belang in deze zaak ontbreekt. Daarnaast zijn de door het hof genoemde andere resultaten van het strafrechtelijk onderzoek buiten de verklaringen van deze getuigen – het gaat daarbij om de door het hof bedoelde verklaringen van [betrokkene 1], de wijkagent [verbalisant 1], de verbalisanten [verbalisant 2] en [verbalisant 3], de getuigen [betrokkene 2] en [betrokkene 5] en de verdachte zelf (bewijsmiddelen 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 13 en 14) – niet toereikend voor het oordeel dat de feiten en omstandigheden waarover [getuige 1], [getuige 2], [getuige 3] en [getuige 4] hebben verklaard al buiten redelijke twijfel zijn komen vast te staan.

Het cassatiemiddel slaagt.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de beslissingen over de ten laste gelegde belaging van [getuige 1], [getuige 2], [getuige 3] en [getuige 4] en de strafoplegging, wijst de zaak terug naar het gerechtshof 's-Hertogenbosch, opdat de zaak ten aanzien daarvan opnieuw wordt berecht en afgedaan en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-01-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:5

Zaaknummer: 21/02162

Rechters: V. van den Brink, A.L.J. van Strien en M.J. Borgers

Advocaten: H.M.W. Daamen

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Zijn er ‘voldoende aanwijzingen’ dat betrokkene wederrechtelijk voordeel heeft verkregen uit medeplegen hennepteelt voorafgaand aan de in strafzaak bewezen verklaarde periode?

Zijn er ‘voldoende aanwijzingen’ dat betrokkene wederrechtelijk voordeel heeft verkregen uit medeplegen hennepteelt voorafgaand aan de in strafzaak bewezen verklaarde periode?

Het cassatiemiddel klaagt in de kern dat het oordeel van het hof dat er ‘voldoende aanwijzingen’ zijn dat de betrokkene wederrechtelijk voordeel heeft verkregen uit het medeplegen van het telen van hennep voorafgaand aan de in de strafzaak bewezen verklaarde periode, ontoereikend is gemotiveerd.

Het oordeel van de rechter dat voldoende aanwijzingen bestaan dat de betrokkene andere strafbare feiten in de zin van artikel 36e lid 2 Sr heeft begaan, moet binnen het eigen kader voor het bewijs in de ontnemingsprocedure in overeenstemming zijn met de onschuldpresumptie. De in artikel 36e lid 2 Sr bedoelde ‘voldoende aanwijzingen’ mogen daarom niet door de rechter worden aangenomen indien niet buiten redelijke twijfel kan worden vastgesteld dat andere strafbare feiten door de betrokkene zijn begaan. Ook behoort de betrokkene de gelegenheid te hebben aan te (doen) voeren dat en waarom er niet voldoende aanwijzingen bestaan dat andere feiten door hem zijn begaan. (Vgl. HR 29 september 2020, ECLI:NL:HR:2020:1523.)

Er is geen wettelijke bepaling die voorschrijft dat de uitspraak op een vordering tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel de bewijsmiddelen moet vermelden waarop de vaststelling berust dat andere strafbare feiten, als bedoeld in artikel 36e lid 2 Sr, door de betrokkene zijn begaan. Dat doet er niet aan af dat uit de uitspraak moet blijken aan welke feiten en omstandigheden de rechter voldoende aanwijzingen heeft ontleend dat de betrokkene een ander strafbaar feit of andere strafbare feiten als bedoeld in artikel 36e lid 2 Sr, heeft begaan. (Vgl. HR 12 oktober 2021, ECLI:NL:HR:2021:1498.)

Het hof heeft overwogen dat voldoende aanwijzingen bestaan dat de betrokkene, behalve het in de strafzaak bewezen verklaarde feit (kort gezegd: medeplegen van hennepteelt in de periode 12 november 2014 tot en met 9 juni 2015), een ander soortgelijk strafbaar feit heeft begaan dan in de strafzaak is bewezen verklaard, te weten – kort gezegd – medeplegen van hennepteelt in de periode van 1 september 2013 tot en met 11 november 2014. Voldoende aanwijzingen dat de betrokkene dit laatstgenoemde feit heeft begaan, kunnen echter niet zonder meer worden afgeleid uit de door het hof in aanmerking genomen feiten en omstandigheden. Gelet hierop is het oordeel van het hof ontoereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel slaagt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-01-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:12

Zaaknummer: 21/05032

Rechters: J. de Hullu, J.C.A.M. Claassens en A.E.M. Röttgering

Advocaten: Eckert, H.P. H.P. Eckert

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Is het oordeel van hof toereikend gemotiveerd?

Is het oordeel van hof toereikend gemotiveerd?

Het cassatiemiddel klaagt dat de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel ontoereikend is gemotiveerd.

Het hof heeft geoordeeld dat het deel van de huur dat naar schatting voor rekening van [slachtoffer] moet komen in mindering gebracht moet worden op haar verdiensten, en heeft de kosten van 'levensonderhoud, werkkleding, woning, etc.' geschat op € 500 per maand, 'zoals in het proces-verbaal van bevindingen Berekening gewerkte uren + afgestane verdiensten [slachtoffer] geschat'. In aanmerking genomen dat namens de betrokkene is aangevoerd dat de kosten van de woning van [slachtoffer] € 750 per maand voor huur en € 100 per maand voor gas, water en elektriciteit hebben bedragen en dat in het bedrag van € 500 per maand in het onder 2.2.2 weergegeven proces-verbaal juist geen woonlasten zijn begrepen, is het oordeel van het hof niet toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-01-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:6

Zaaknummer: 21/02548

Rechters: V. van den Brink, Y. Bururma en C. Caminada

Advocaten: J. Kuijper

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Heeft verdachte ‘stelselmatig’ inbreuk gemaakt op persoonlijke levenssfeer van ex-partner?

Heeft verdachte ‘stelselmatig’ inbreuk gemaakt op persoonlijke levenssfeer van ex-partner?

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van het onder 1 ten laste gelegde, voor zover die inhoudt dat de verdachte ‘stelselmatig’ inbreuk heeft gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van [aangeefster].

Het hof heeft geoordeeld dat, hoewel de door de verdachte aan [aangeefster] verzonden e-mail- en Facebookberichten in een relatief korte periode zijn verstuurd, sprake was van een stelselmatige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van [aangeefster], nu het ging om berichten van zeer dreigende aard, die kort na elkaar werden verzonden en steeds indringender werden. Dat oordeel getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk. Daarbij neemt de Hoge Raad in aanmerking dat uit de bewijsvoering volgt dat de verdachte op 6 oktober 2014 een e-mailbericht aan [aangeefster] heeft gestuurd met in de bijlage een naaktfoto van haar en vervolgens diezelfde dag meer e-mailberichten heeft verzonden waarin hij dreigde haar naaktfoto’s openbaar te maken, waarna hij op 7 oktober 2014 46 reacties heeft geplaatst op de Facebookpagina van de werkgever van [aangeefster] met de tekst ‘[aangeefster] is de grootste huur in Nederland!!!’ en op 8 oktober 2014 in een e-mailbericht aan [aangeefster] wederom heeft gedreigd met de openbaarmaking van deze foto’s.

Het cassatiemiddel faalt. De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-01-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:4

Zaaknummer: 21/01535

Rechters: V. van den Brink, Y. Bururma en T. Kooijmans

Advocaten: M.E. van der Werf

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Alternatieve betalingsverplichting bij hoofdelijke aansprakelijkheid.

Alternatieve betalingsverplichting bij hoofdelijke aansprakelijkheid.

Het cassatiemiddel klaagt over de toewijzing door het hof van de vordering van de benadeelde partij en de oplegging van de schadevergoedingsmaatregel.

Het cassatiemiddel klaagt in de eerste plaats dat het hof heeft verzuimd in zijn arrest op te nemen dat sprake is van een alternatieve betalingsverplichting terwijl het de vordering van de benadeelde partij heeft toegewezen tot een bedrag van € 21.346,94 en voor – onder meer – dit bedrag de schadevergoedingsmaatregel heeft opgelegd.

Het hof heeft in zijn uitspraak ten onrechte niet vermeld dat de toewijzing van de vordering van de benadeelde partij en de oplegging van de schadevergoedingsmaatregel een alternatieve vergoedingsplicht meebrengt, in die zin dat de verdachte is gekweten van zijn plicht tot schadeloosstelling van de benadeelde partij indien en voor zover hij heeft voldaan aan zijn verplichting tot vergoeding van de schade die door de benadeelde partij is geleden. Op die manier wordt voorkomen dat de veroordeelde op grond van één rechterlijke uitspraak gedwongen wordt om dezelfde schade tweemaal te vergoeden.

Het cassatiemiddel is in zoverre terecht voorgesteld. De Hoge Raad zal doen wat het hof had moeten doen.

Het cassatiemiddel klaagt verder dat het hof heeft verzuimd in zijn arrest op te nemen dat sprake is van een alternatieve betalingsverplichting omdat de verdachte en zijn mededader hoofdelijk aansprakelijk zijn.

In zijn arrest van 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793 heeft de Hoge Raad het volgende vooropgesteld:

‘Hoofdelijke aansprakelijkheid bestaat indien en voor zover meerdere personen verplicht zijn tot vergoeding van dezelfde schade (art. 6:102 BW), hetgeen doorgaans het geval is indien de schade is ontstaan door onrechtmatige gedragingen van twee of meer personen. (...)

Indien de rechter oordeelt dat sprake is van hoofdelijkheid moet hij dit bij de toewijzing van de vordering van de benadeelde partij en bij het opleggen van de schadevergoedingsmaatregel tevens in het dictum tot uitdrukking brengen. Aldus wordt duidelijk dat de door de wet aan hoofdelijkheid verbonden gevolgen – waaronder de bevrijding van de schuldenaar in geval van betaling door een medeschuldenaar (art. 6:7, tweede lid, BW) – intreden.

(...)

Indien sprake is van hoofdelijke aansprakelijkheid kan ook de schadevergoedingsmaatregel voor het totale schadebedrag worden opgelegd. Zoals hiervoor is overwogen dient eventuele hoofdelijke aansprakelijkheid bij het opleggen van de schadevergoedingsmaatregel tot uitdrukking te worden gebracht.’

Het cassatiemiddel berust op de opvatting dat het hof in zijn arrest heeft geoordeeld dat de verdachte hoofdelijk aansprakelijk is voor de door de benadeelde partij geleden schade en het hof daarom had moeten bepalen dat voldoening door de mededader van de schade die door de benadeelde partij is geleden de verdachte bevrijdt van zijn plicht tot schadeloosstelling van de benadeelde partij.

Die opvatting berust op een verkeerde lezing van het arrest. Uit de overwegingen van het hof kan niet worden afgeleid dat het hof heeft geoordeeld dat de verdachte en zijn mededader hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de door de benadeelde partij geleden schade. In zoverre is het cassatiemiddel tevergeefs voorgesteld.

Opmerking verdient dat indien en voor zover meerdere personen verplicht zijn tot vergoeding van dezelfde schade, hun hoofdelijke aansprakelijkheid en de gevolgen daarvan voortvloeien uit de wet (art. 6:102 BW). Als de rechter in de vordering en de door hem daarover vastgestelde omstandigheden aanleiding vindt die hoofdelijkheid in de beslissing vast te stellen, kan hij op de hiervoor aangegeven wijze daartoe overgaan. Hij is daartoe echter niet ambtshalve verplicht.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-01-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:3

Zaaknummer: 21/01468

Rechters: V. van den Brink, C. Caminada en T. Kooijmans

Advocaten: R.J. Baumgardt, P. van Dongen en S. van den Akker

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Opzet op financiering terroristische organisaties.

Opzet op financiering terroristische organisaties.

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van het onder 2 ten laste gelegde voor zover het hof heeft bewezen verklaard dat de verdachte opzettelijk heeft gehandeld.

Overtreding van het voorschrift van artikel 2 van de Sanctiewet 1977 zoals hier aan de orde, is op grond van artikel 1 onder 1 in verbinding met artikel 2 lid 1 van de Wet op de economische delicten een misdrijf voor zover dit delict opzettelijk is begaan.

Voor zover het cassatiemiddel berust op de opvatting dat het opzet van de verdachte (ook) moet zijn gericht op het niet naleven van de in de bewezenverklaring bedoelde wettelijke regelingen, faalt het omdat die opvatting geen steun vindt in het recht (vgl. HR 18 maart 1952, ECLI:NL:HR:1952:1 en HR 24 april 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ8783).

Het oordeel van het hof dat bij een tenlastelegging als deze niet is vereist dat het opzet van de verdachte erop is gericht dat het geld op indirecte wijze bij (een) terroristische organisatie(s) zou terechtkomen, getuigt van een onjuiste rechtsopvatting. Uit de bewijsvoering van het hof kan ook niet zonder meer volgen dat het opzet van de verdachte daarop was gericht. De bewezenverklaring is daarom in zoverre ontoereikend gemotiveerd. Voor zover het cassatiemiddel hierover klaagt, slaagt het.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de beslissingen over het onder 2 ten laste gelegde en de strafoplegging en wijst de zaak terug naar het gerechtshof Den Haag, opdat de zaak ten aanzien daarvan opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-01-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:2

Zaaknummer: 21/01463

Rechters: V. van den Brink, A.L.J. van Strien en T. Kooijmans

Advocaten: R.J. Baumgardt, P. van Dongen en S. van den Akker

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Klachtvereiste voldaan bij vervolging voor belaging?

Klachtvereiste voldaan bij vervolging voor belaging?

Wenk

De verdediging klaagt namens de verdachte, ten aanzien van wie belaging meermalen gepleegd, is bewezen verklaard, over het oordeel van het hof dat (telkens) aan het klachtvereiste, als bedoeld in artikel 66 lid 1 Sr, is voldaan.

Het hof stelt aan de hand van het strafdossier vast dat aangever [1] op 17 mei 2016 aangifte heeft gedaan ter zake van 'belediging dan wel laster'. Hij heeft in zijn aangifte verklaard dat zowel hij als zijn directe collega's met enige regelmaat sms-berichten ontvangen met daarin verschillende beschuldigingen. De aangifte houdt geen uitdrukkelijk verzoek tot vervolging in. In de aangifte is voorts vermeld dat aangever de schade wil verhalen op de verdachte en dat hij op de hoogte gehouden wil worden van de voortgang van het onderzoek. Op 10 april 2017 heeft hij nog een aanvullende verklaring bij de politie afgelegd. Ter zitting van de politierechter op 9 augustus 2019 heeft hij verklaard dat voor alle aangevers geldt dat met het doen van aangifte het de bedoeling is geweest om strafvervolging in te stellen.

Aangever [3] heeft op 31 januari 2017 bij de politie een verklaring afgelegd als aangeefster. In deze verklaring heeft zij, namens de [A] verklaard dat medewerkers van [A] worden lastiggevallen middels honderden sms-berichten. Gelet op het feit dat zij de verklaring heeft afgelegd als aangeefster alsmede gelet op de inhoud van haar verklaring merkt het hof deze verklaring aan als aangifte. De aangifte houdt geen uitdrukkelijk verzoek tot vervolging in. In de aangifte is voorts vermeld dat aangeefster de schade wil verhalen op de verdachte en dat zij geïnformeerd wenst te worden over het verloop en de afdoening van de strafzaak. Op 2 maart 2017 is zij nog aanvullend gehoord door de politie.

Aangever [2] heeft op 3 februari 2017 aangifte gedaan van stalking. De aangifte houdt geen uitdrukkelijk verzoek tot vervolging in. In de aangifte is vermeld dat aangeefster door schadebemiddeling of voeging in het strafproces de schade wil verhalen en dat zij op de hoogte gehouden wil worden van de voortgang van het onderzoek.

Alle drie de aangevers hebben zich in het strafproces gevoegd als benadeelde. Zij waren voorts in eerste en tweede aanleg ter zitting aanwezig en hebben toen gebruik gemaakt van hun spreekrecht.

Verdachte is op 20 maart 2017 aangehouden. Hij heeft aan de politie bekend de sms-berichten aan (onder meer) aangevers [1], [2] en [3] te hebben verzonden. Tot aan zijn aanhouding werden door verdachte nog sms-berichten verstuurd.

Het hof is van oordeel dat ten aanzien van de drie aangevers het niet anders kan zijn dan dat zij ten tijde van het opmaken van de aangifte de bedoeling hadden dat vervolging van de verdachte zou worden ingesteld.

Met betrekking tot aangever [1] blijkt van een uitdrukkelijke vervolgingswens uit de omstandigheid dat aangever in zijn aangifte heeft vermeld dat hij de schade wil verhalen op de verdachte, hij nog een aanvullende verklaring bij de politie heeft afgelegd, een vordering benadeelde partij heeft ingediend en deze in hoger beroep heeft gehandhaafd, tot twee keer toe zijn spreekrecht heeft uitgeoefend en ter zitting van de politierechter heeft verklaard dat met het doen van aangifte het de bedoeling is geweest om strafvervolging in te stellen.

Met betrekking tot aangever [3] blijkt van een uitdrukkelijke vervolgingswens uit de omstandigheid dat aangeefster in haar aangifte heeft vermeld dat zij de schade wil verhalen op de verdachte en dat zij geïnformeerd wenst te worden over het verloop en de afdoening van de strafzaak, zij nog een aanvullende verklaring bij de politie heeft afgelegd, een vordering benadeelde partij heeft ingediend en deze in hoger beroep heeft gehandhaafd en tot twee keer toe haar spreekrecht heeft uitgeoefend. De stelling van de raadsman dat de aangifte van aangever [3] louter ziet op de [A] en niet (mede) op haarzelf, stuit af op de omstandigheid dat zij in de aangifte spreekt in de wij-vorm en dat uit de overige inhoud van het strafdossier, met name uit het overzicht van de ontvangen sms-berichten blijkt dat ook aangeefster sms-berichten ontving.

Met betrekking tot aangever [2] blijkt van een uitdrukkelijke vervolgingswens uit de omstandigheid dat aangeefster in haar aangifte heeft vermeld dat zij door schadebemiddeling of voeging in het strafproces de schade wil verhalen en dat zij op de hoogte gehouden wil worden van de voortgang van het onderzoek, een vordering benadeelde partij heeft ingediend en deze in hoger beroep heeft gehandhaafd en tot twee keer toe haar spreekrecht heeft uitgeoefend.

Het hof stelt vervolgens vast dat alle aangevers binnen de termijn van drie maanden na de dag waarop zij kennis hebben genomen van het gepleegde feit aangifte hebben gedaan. Daarmee verschilt deze zaak van ECLI:NL:HR:2018:2242, waarnaar de raadsman in zijn pleitnota heeft

verwezen. In die zaak was niet door (alle) aangevers binnen voornoemde termijn aangifte gedaan. De kennelijke stelling van de raadsman dat uit ECLI:NL:HR:2018:2242 voortvloeit dat feiten en omstandigheden die hebben plaatsgevonden na de termijn van drie maanden niet mogen meewegen bij de beoordeling of aangevers ten tijde van hun aangifte de bedoeling hadden dat vervolging van de verdachte zou worden ingesteld, deelt het hof niet en berust op een onjuiste lezing van voornoemd arrest.

Verder speelt nog een rol dat in de onderhavige zaak, waarin zoals hiervoor overwogen buiten twijfel staat dat de klachtgerechtigden een klacht hebben willen indienen, sprake is van een verzuim van de opsporingsambtenaar die de aangiftes heeft opgenomen. Immers waren de aangevers voor de verwerking en juiste vormgeving van hun klacht aangewezen op de medewerking van opsporingsambtenaren.

Voor zover de raadsman heeft willen stellen dat verdachte niet vervolgd had mogen worden voor de belaging van aangever [1], omdat [1] geen aangifte heeft gedaan van stalking, stuit dit verweer af op het hiervoor overwogene dat er geen rechtsregel is die bepaalt dat bij uitsluitend op klacht vervolgbare misdrijven de klacht een strafrechtelijke kwalificatie moet inhouden en dat – voor zover de klacht wél een kwalificatie inhoudt – klachtdelicten die buiten deze kwalificatie vallen maar wel vallen binnen de in de klacht omschreven gebeurtenissen, niet vervolgd mogen worden. Bovendien was op het moment dat [1] aangifte deed het sms'en nog maar net begonnen en is het niet verbazingwekkend dat nog niet (direct) aan belaging werd gedacht.

De Hoge Raad haalt artikel 285b Sr, artikel 66 lid 1 Sr en artikel 164 lid 1 Sv aan en overweegt dat de klachtgerechtigde bij een delict als het onderhavige zijn bevoegdheid slechts gedurende de in de wet genoemde klachttermijn kan uitoefenen. Dat betekent dat wanneer voor het instellen van een vervolging een klacht is vereist en de klacht niet is ingediend binnen drie maanden nadat de klachtgerechtigde heeft kennisgenomen van het gepleegde delict, de vervolging daarop afstuit. In het geval dat de klacht weliswaar niet voldoet aan alle formele wettelijke eisen of niet is ingediend bij de bevoegde ambtenaar, maar vaststaat dat de klachtgerechtigde de vervolging heeft gewenst, zal van die wens binnen die termijn van drie maanden moeten zijn gebleken (vgl. ECLI:NL:HR:2018:2242, r.o. 4.3.2).

In het geval dat een stuk wel een aangifte maar geen verzoek tot vervolging inhoudt, kan het bestaan van een klacht als bedoeld in artikel 164 lid 1 Sv worden aangenomen als op grond van het onderzoek ter terechtzitting komt vast te staan dat de klager tijdig de wens had dat een vervolging zou worden ingesteld (vgl. ECLI:NL:HR:1994:ZC8448, r.o. 5.5).

De Hoge Raad heeft vastgesteld dat (i) aangevers binnen drie maanden na de dag waarop zij

kennis hebben genomen van het gepleegde feit aangifte hebben gedaan, en (ii) ieder van hen in de aangifte heeft vermeld de schade te willen verhalen op de verdachte en op de hoogte te willen worden gehouden van het verloop en de voortgang van de zaak. De Hoge Raad oordeelt dat het, mede daarop gebaseerde oordeel van het hof dat het niet anders kan dan dat ieder van deze aangevers ten tijde van het doen van de aangifte de bedoeling had dat vervolging van de verdachte zou worden ingesteld, gelet op hetgeen is vooropgesteld, niet getuigt van een onjuiste rechtsopvatting en niet onbegrijpelijk is. Geen rechtsregel stond er daarbij aan in de weg dat het hof in dat verband daarnaast acht heeft geslagen op de omstandigheden dat (iii) de aangevers zich als benadeelden hebben gevoegd in het strafproces, (iv) aangever [1] en [3] een aanvullende verklaring hebben afgelegd bij de politie, (v) ieder van hen in eerste aanleg en in hoger beroep op de zitting aanwezig was en daar gebruik heeft gemaakt van het spreekrecht, en (vi) aangever [1] op de zitting bij de politierechter heeft verklaard dat het met het doen van aangifte zijn bedoeling is geweest om strafvervolging in te stellen.

J.H.J. Verbaan, januari 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-01-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:13

Zaaknummer: 21/01359

Rechters: J. de Hullu, M.J. Borgers en M. Kuijer

Advocaten: J. Boksem

Wetsartikelen: 66 Sr, 285b Sr en 164 Sv

RECHTSPRAAK

Slaan met honkbalknuppel: noodweer(exces)?

Slaan met honkbalknuppel: noodweer(exces)?

Wenk

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie poging tot zware mishandeling is bewezen verklaard, over de verwerping door het hof van het beroep op noodweereces. Het hof heeft het verweer waarop de klacht doelt als volgt verworpen.

Het hof gaat uit van de volgende feiten en omstandigheden. De stiefvader van verdachte, komt op 5 november 2018 aanrijden bij de woning van de moeder van verdachte. Terwijl de stiefvader in zijn auto zit te wachten op verdachte, komen aangever en diens zoon naar de auto toe lopen. Aangever wil met de stiefvader praten over een al langer voortdurende burenruzie tussen zijn ex-vrouw, de verdachte, en de stiefvader. De stiefvader heeft daar naar eigen zeggen geen behoefte aan en blijft in zijn auto zitten. Op het moment dat verdachte uit haar woning komt en de zoon van aangever vervolgens de autodeur van de stiefvader openmaakt, escaleert de situatie. Er ontstaat duw- en trekwerk waarbij de stiefvader een klap van de zoon van aangever krijgt en hij tevens door toedoen van aangever de openstaande autodeur (met kracht) tegen zich aan krijgt. Wanneer de moeder van de verdachte ter plaatse komt en zich met de ontstane situatie bemoeit, wordt zij aangevallen. Zij wordt tot twee keer toe door aangever weggeduwd. Verdachte ziet vanuit de woning dat aangever en zijn zoon op de ramen van zijn stiefvader staan te slaan en schreeuwen dat hij uit zijn auto moet komen. Daarop rent verdachte naar zijn kamer om een honkbalknuppel te pakken. Als hij in de gang staat en ziet dat zijn moeder wordt geduwd, gaat hij naar buiten en slaat hij degene die het dichtst bij zijn moeder staat, met kracht eenmaal met de honkbalknuppel op het hoofd, waarbij hij de honkbalknuppel vanaf zijn schouders recht vooruit brengt. Ten gevolge van deze klap zakt aangever in elkaar, raakt hij korte tijd buiten bewustzijn en blijft hij roerloos op de grond liggen.

Het hof acht het aannemelijk geworden dat de verdachte, gelet op de door hem waargenomen situatie, zich genoodzaakt voelde om zijn moeder te beschermen. Hoewel het handelen van aangever tegenover de moeder van verdachte een ogenblikkelijke wederrechtelijke

aanranding opleverde waartegen een verdediging door verdachte gerechtvaardigd was, was naar het oordeel van het hof de reactie daarop van verdachte daarentegen niet geboden. Het slaan met de honkbalknuppel tegen het hoofd van aangever was disproportioneel en voldeed niet aan de aan de verdedigingshandeling te stellen eis van subsidiariteit c.q. proportionaliteit. Dat er voor verdachte, ondanks zijn destijds tengere lichaamsbouw, geen andere, minder gewelddadige middelen waren om een einde te maken aan de gestelde wederrechtelijke aanranding is uit de behandeling ter terechtzitting in hoger beroep en op grond van de stukken naar het oordeel van het hof niet aannemelijk geworden. Verdachte heeft door aldus te handelen de grenzen van de noodzakelijke verdediging overschreden. Het beroep op noodweer wordt daarom ten aanzien van het primair bewezen verklaarde feit verworpen. Het voorwaardelijk verzoek van de raadsman om de moeder van verdachte als getuige te doen horen, wordt bij gebreke aan belang afgewezen, nu door het hof wel is vastgesteld dat er sprake is geweest van een noodweersituatie.

Uit het hiervoor overwogene volgt dat het bewezen verklaarde geen rechtvaardiging vindt in het beroep op noodweer, zodat het feit strafbaar is.

Voor wat betreft de strafbaarheid van de verdachte overweegt het hof dat bij de beoordeling van het beroep op noodweereces voorop moet worden gesteld dat een overschrijding van de grenzen van noodzakelijke verdediging op grond van artikel 41 lid 2 Sr, niet strafbaar is indien zij het onmiddellijk gevolg is geweest van een hevige gemoedsbeweging door de aanranding veroorzaakt. Bij de beantwoording van de vraag of in een concreet geval van een dergelijk 'onmiddellijk gevolg' sprake is geweest, komt betekenis toe aan de mate waarin de grenzen van de noodzakelijke verdediging zijn overschreden, alsmede aan de aard en de intensiteit van de hevige gemoedsbeweging.

Naar het oordeel van het hof is aannemelijk geworden dat ten tijde van het incident verdachte te kampen had met een hevige, door de wederrechtelijke aanranding van zijn moeders lijf veroorzaakte, gemoedsbeweging. Ter terechtzitting in hoger beroep heeft verdachte voorts verklaard dat bij hem een reactieve hechtingsstoornis is vastgesteld. Verdachte heeft zijn jeugd in veel verschillende zorginstellingen doorgebracht, ten gevolge waarvan hij moeite heeft om anderen te vertrouwen en hij zich niet voldoende kan hechten aan mensen in zijn omgeving. Indien mensen waar verdachte zich wél aan hecht in gevaar komen of worden aangevallen, kan hij zich naar eigen zeggen naar hen toe juist (extreem) beschermend opstellen. Aldus bezien zou verdachte gekenmerkt worden door een verhoogde vatbaarheid voor het ontstaan van een hevige gemoedsbeweging indien, zoals hier aan de orde, zijn moeder(s) lijf wederrechtelijk zou worden aangerand. Niettemin is het hof van oordeel dat het beroep op noodweereces verdachte niet kan disculperen. Het hof neemt daarbij in aanmerking dat sprake is geweest van een zéér sterke wanverhouding tussen, enerzijds, de aard en intensiteit

van de aanranding – het duwen van verdachtes moeder – en, anderzijds, de aard en intensiteit van de verdediging – het gericht en zodanig hard op het hoofd slaan van aangever met een honkbalknuppel dat deze ‘out’ gaat. Alles afwegend is het hof van oordeel dat dit een zodanig disproportionele reactie is, dat een beroep op noodweerexces niet kan slagen. Het verweer wordt verworpen.

De Hoge Raad overweegt dat voor noodweerexces geldt dat in alle gevallen van verontschuldigbare overschrijding van de grenzen van noodzakelijke verdediging slechts sprake kan zijn als:

- a. de verdachte de hem verweten gedraging heeft verricht in een situatie waarin en op een tijdstip waarop voor hem de noodzaak bestond tot verdediging van eigen of eens anders lijf, eerbaarheid of goed tegen een ogenblikkelijke, wederrechtelijke aanranding, maar daarbij als onmiddellijk gevolg van een hevige door die aanranding veroorzaakte gemoedsbeweging verder gaat dan geboden was, dan wel indien
- b. op het tijdstip van de hem verweten gedraging de onder a bedoelde situatie weliswaar was beëindigd en de noodzaak tot verdediging er dus wel was geweest (maar niet meer bestond), doch zijn gedraging niettemin het onmiddellijk gevolg was van een hevige gemoedsbeweging die was veroorzaakt door de daaraan voorafgaande wederrechtelijke aanranding.

De Hoge Raad overweegt dat uit het wettelijke vereiste dat de gedraging het ‘onmiddellijk gevolg’ moet zijn van een hevige gemoedsbeweging die is veroorzaakt door een wederrechtelijke aanranding, volgt dat aannemelijk moet zijn dat de aldus veroorzaakte gemoedsbeweging van doorslaggevend belang geweest is voor de verweten gedraging. Niet is uitgesloten dat andere factoren mede hebben bijgedragen aan het ontstaan van die hevige gemoedsbeweging, maar aan het gevolgvereiste is niet voldaan indien de hevige gemoedsbeweging in essentie is terug te voeren op een eerder bestaande emotie, zoals een reeds bestaande kwaadheid jegens het slachtoffer.

Bij de beantwoording van de vraag of in een concreet geval sprake is van het hier bedoelde ‘onmiddellijk gevolg’, kan betekenis toekomen aan de mate waarin de grenzen van de noodzakelijke verdediging zijn overschreden alsmede aan de aard en de intensiteit van de hevige gemoedsbeweging. Verder kan het tijdsverloop tussen de aanranding en de verdedigingshandeling van belang zijn (vgl. ECLI:NL:HR:2016:456).

De Hoge Raad overweegt dat het hof geoordeeld heeft dat – hoewel bij de verdachte sprake was van een hevige, door de wederrechtelijke aanranding van zijn moeder veroorzaakte, gemoedsbeweging, terwijl hij als gevolg van een bij hem vastgestelde hechtingsstoornis verhoogd vatbaar was voor het ontstaan van zo’n gemoedsbeweging – het beroep op

noodweerexces niet slaagt gelet op 'de zeer sterke wanverhouding' tussen enerzijds de aard en de intensiteit van de aanranding, die bestond uit het door de aangever duwen van de moeder van de verdachte, en anderzijds de aard en de intensiteit van de verdediging, die bestond uit het eenmaal met een honkbalknuppel gericht en zo hard op het hoofd slaan dat de aangever 'out' ging.

De Hoge Raad oordeelt dat het hof de verwerping van het beroep van de verdachte op noodweerexces niet toereikend gemotiveerd heeft. De Hoge Raad neemt daarbij in aanmerking dat het hof niet nader ingegaan is op

(i) de omstandigheid dat blijkens de vaststellingen van het hof sprake is geweest van een escalerende situatie waarbij niet alleen de moeder van de verdachte werd geduwd, maar direct daaraan voorafgaand de aangever en diens zoon op de ramen van de auto van de stiefvader van de verdachte sloegen en schreeuwden dat hij uit zijn auto moest komen, zijn stiefvader een klap kreeg, de openstaande autodeur met kracht tegen zich aan kreeg en ook zijn moeder werd aangevallen,

(ii) de aard en intensiteit van de hevige gemoedsbeweging van de verdachte, mede in relatie tot de kennelijk door het hof aangenomen hechtingsstoornis, en

(iii) de namens de verdachte aangevoerde omstandigheden dat hij in paniek was toen hij zag dat zijn stiefvader werd belaagd en dat hij jong was en fysiek geen partij bood tegen de ('potige') aangever en diens zoon.

J.H.J. Verbaan, januari 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-01-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:20

Zaaknummer: 21/01304

Rechters: J. de Hullu, Y. Buruma, J.C.A.M. Claassens, A.E.M. Röttgering en T. Kooijmans

Advocaten: T.E. Korff

Wetsartikelen: 41 Sr en 302 Sr